

JEDNOHO DNE VŠAK CESTOU KOLEM
JASNĚ ŘEKY ZAČALA JEHO USTA
HOVOŘIT TAKŘKA SAMÁ OD SEBE

Mé paní, vy, jež lásce rozumíte,
chci pohovořit s vámi o své paní,
ne abych dovršil snad chvály na ni,
leč abych ulevil svým myšlenkám.
Když myslím na ctnosti, jež má, jak víte,
Láska se ve mně ozývá tak blaze,
že kdybych neztrácel pak na odvaze,
vmukal bych ji svým veršem věru sám.
Já se však nechci vzplínat k výšinám
a potom bázní klebnout do bédnosti:
chci hovořit o její šlechetnosti
jen ve vší skromnosti a jenom k vám,
paní a dítvky věrně mlující,
protože jiným nelze o tom říci.

Andělé prosí Boha na výsosti
a říkají: „Tam dole na té zemi
je vidět zázrak skutkem učiněný
tou vzácnou duší zářící až sem!“
Nebesa, kterým chybí k úplnosti
jedině ona, stále po ní žádají
a s nimi prosí každý svatý v ráji:
jedině Pán nás hájí proti všem.
Hovoří o paní, jat soucitem:

„Sečkejte v klidu, moji milovaní,
at ještě prodlí podle mého přání
u toho, kdo ji ztratí každým dnem
a jednou řekne duším zatracených:
Já viděl naději všech vyvolených!“

V nejvyšším nebi touží po mé paní,
tak veliká je síla jejích ctností.
Každá, jež chce mít díl té šlechetnosti,
nechat jde chvíli po ulici s ní,
když zmrazuje a ničí na setkání
ve špatných srdcích každé špatné hnutí:
kdo snese pohled na ni bez pohnutí,
buď zahyne, nebo se zušlechťí.
A koho ona sledá hodným cti,
aby k ní pohlédl, ten vychutnává,
co blaženosti její pozdrav dává,
a pokorně všem všechno odpustí.
Leč její největší dar od Boha je,
že kdo s ní promluví, ten dojde ráje.

Láska se ptá: „Jak může smrtelnice
mít v sobě tolik čistoty a krásy?“
Pak na ni pohlédne a přísahá si,
že v ní Bůh stvořil pro nás nový div.
Svítlí jak perla, ale o nic více,
o nic méně, nežli paní přináležející:
je vzorem krásy, jímž se všechno měří,
a lepší nezrodí svět jaktěživ.

At už své oči stočí kamkoliv,
plameny lásky, které se z nich šíří,
zraňují zraky toho, kdo k nim vzhlíží,
a pronikají do srdce kdo dřív:
má tolik Lásky vykresleno v tváři,
že žádný pohled nesnese tu záři.

Vím, kancóno, až teď
z mých rukou vyjdeš,
navštívíš mnoho ušlechtilých paní;
a proto myslí na mé vychování,
ty dcerko Lásky, proto poslechni
a vždycky skromně pros,
když někam přijdeš:
„Kudy mám jít k té, k níž mě vychystali
a k jejíž slávě jsou mé všechny chvály?“
A neutrácej zůhdaroma své dni:
nemeškej nikde mezi špatnými,
a pokud můžeš, hlas se otevřeně
ke dvornému muži nebo ženě,
a ti tě zavedou pak rovnou k ní.
U paní najdeš Lásku nepochybně;
popros ji místo mne, at stojí při mně.

Guido Guinizelli (Bologna kolem 1230 -
Monselice 1276)

Al cor gentil ripara sempre Amore

V šlechetném srdci Láska je a byla
vždy doma jako loubí lesa pták;
příroda však tu Lásku nestvořila
dříve než srdce, ani naopak!
Vždyť světlo také bylo
zároveň s jasným sluncem nebesklonu
a předtím nezářilo;
a v šlechetnosti láska přebývá
právě tak po zákonu
jak teplo v ohni, který jasně plá.

Šlechetné srdce Láska prostupuje
jak vzácná síla vzácný drahokam;
ale ta moc naň z hvězdy sestupuje,
až když se sluncem zušlechťí on sám.
Až když se za pomoci
slunce už zbavil špíny, jež v něm byla,
nadá ho hvězda moci;
a tak i srdci, které příroda
zjemnila, zušlechtila,
jako tak hvězda paní lásku dá!

V šlechetném srdci láska dlí a dýše,
právě tak jako plamen na svíci,
a nebyla by jinde ve své pýše
než tam, kde hoří jasná zářící.
Vždyť přece ke špatnosti
se Láska má jak žhoucí oheň k vodě,
ve které mrazí kosti:
v šlechetném srdci láska nalézá
svůj stánek v stejné shodě
jako magnet v sloji železa.

Ač slunce pálí do bláta z vsí síly,
bláto dál čpí a slunce dál se skví;
kdo říká rád: „Jsem rodem ušlechtilý,“
je jak to bláto v záři šlechtictví.
Proto ať nevěříte,
že ušlechtilost spočívá snad v rodu,
nikoli v srdci, v citech:
kdo neuměl své srdce zušlechtit,
ten připomíná vodu,
jíž pouze projde z nebe hvězdný svit.

Bůh Stvořitel se jeví bez ustání
andělům jasněji než slunce nám;
vnímají jasnozřivě jeho přání
a hýbou nebesy, jak chce On sám.
A jako Boží přání
vzápětí vede vždycky k naplnění,
tak také krásná paní -
sotva ji spatříš v jejím jasu stát -
člověka rázem změní
a on ji musí vždycky poslouchat.

Paní, až jednou vzlétnu z této země, --
řekne mi Bůh: „Co jsi to učinil?
Prošel jsi nebem, došel jsi až ke mně
a se mnou srovnávals tu, již jsi ctíl!
Taková chvála sluší
jedině mně a Paní Rajske Říše,
jež drtí svůdce duší!“
Já řeknu však: „Vždyť měla vzhled i šat
anděla ze Tvé výše -
a proto nebyl hřích ji uctívat!“

Guido Cavalcanti (1247- 1300)

Vy, jež jste do mne vnikla očima
a vytrhla mou mysl z usebrání,
pohled'te, jak mě Láska počíná
ukrutně ničit v úzkostech a štkání.

A buší věru do mne ze všech sil
tak tvrdě, že mě smysly opouštějí;
a tak jí ze mne zbyde za pár chvil
jen vzhled a hlas, v němž vždy se slzy chvějí.

Ten nápor lásky, jenž mě rozdrtil,
má svoje zřídlo v krásném vašem oku:
zařal mi střelu do levého boku.

A trefil najednou tak přesně cíl,
že se má duše probudila prudce,
když uviděla umírat mé srdce.

Dante Alighieri (1265 - 1321)

Lásku má ve svých očích moje paní,
a proto kráší všechno, nač se dívá;
kamkoli vkročí, každý hledí na ní
a její pozdrav srdce rozechvívá -

leč tak, že člověk celý bledý vzdychá
a kloní pro své nedostatky hlavu,
protože před ní prchá hněv i pýcha:
pomozte, paní, vzdát jí čest i slávu.

Jen samou slast, jen pokoru vždy cítí
v srdci ten, kdo jí slyší hovořiti -
a šťastný, kdo jí první spatřit směl.

Leč jaká je, když k rtům jí úsměv sletí,
to nelze říci ani domysleti,
takový div svět dosud neviděl.

Sr. Nymfy jsme zde, však hvězdy v nebes luhu.
Než Beatrice sešla mezi lidi,
jí určeny jsme byly za posluhu.
Před její oči, jak tě vedem, vyjdi! (Oč.,XXXI,
106n.)